

ես չի դաբաժուիր

10 **ΦΥΓΥΞ**

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳԻՄԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Թղթատարի ծախքը Խմբագրությունն վրայ
[Գրամի փոխարեն փոստայի փուլ 4 ընդունուի 115 զրդ.
փոստայի փուլը 160 զրուշի տեղ],

غلطہ دہ اسکی بانق عثمانیدہ

عبره نك - خزانه سی اداره سنه

Տիւմայի մատան լուրը որ ինձի կ'հաղորդես սրտիս վրէժ արթնցուց եւ նացած շատ մը յիշատակները. հոգիս հաւատածս եթէ քեզի բռնծ որ այդ լուրը քաղցրութիւնները միտքս բերելու մէկտեղ պիտի չուզէի նորէն վերադառնալ 20 տարիներու, այս ինքը ունենալով, եթէ երբեք այս առաջը կու թիւնը ընդ մը լլայս Դիտեմ թիւնդ'ւ այդ կէս երիտասարդութեան օրերը այնքան սիրուն, բանաստեղծական կ'երեւին մեզի. վասն զի այդ տարիքին մէջ ամէնուս ալ աշխարհ աղետան կ'երեւնայ այնպէս ապաշտու ու ջինջ կարծես թէ ոչնչութենէն նոր ազատուած ըլլալուն ուրախութիւնը, գուարթութիւնը կը կրէ ԼՍԵ կանգի առաջին տարիները այնքան սիրելի են մեզ անոր համար որ փորձառութիւնը, այդ դառնաթոյն օձը, գոյու թիւն չուներ եւ Խնչ կ'ուզէիր որ ընէինք 20 տարեկան հասակին մէջ հիմաուան մտածութիւններու, փորձառութիւններու բնութիւնն տակ ճնշուած Զիմայ զէթ ա

Եւ ասոր վրայ, գիշեր բարի :

ՆՈՐ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ

—Օրացոյցին մէջ անգամ այդպիսի
բաներ՝ . . . բացազանչեց տիկին մը :

Եւ պարտն մը որ իր բարոյական խիստ սկզբունքներով ծանօթ է, աւելցուց.

—Անա՛ որ բերան հասցուց մեզի Ձոյալականութիւնը:

Ուրիշ չըմանանք մէջ ալ լսեցի որ այդ հաստատուած դատարաններն պատճառ եղեր է եւ ընտանիքի պարկեշտ հայրերն ու մայրերն Օրացոյցին ընթերցումը արգելել են իրենց անչափահաս աղջիկներուն:

Կարծեմ Հիւանդանոցի հոգաբարձու թիւնը լաւ տնօրէնութիւն մը ըլլած պիտի ըլլայ եթէ պաշտօնական հրատարակութեամբ մը՝ ընդունելի բացատրութիւն մը տայ այդ հատուածին մասին եւ բուժէ դատարանական միտքերը:

Ինչպէս կ'երեւայ, մեր ընդարձակ տեսչական բարոյականութիւնն է որ վտանգի ենթարկուած է:

ԵՐՈՏ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԲԱՐՔԵՐ

—Բա ճանճմ Սամիկ աղա, ասանկ չոր կ'օրն պիտի մեռնի:

—Էյ ի՞նչ ընեմ, ի՞նչ ըսել կ'ուզես:

—Ըսել կ'ուզեմ քի եկուր կարգուէ: Աստուծոյ տուած էն գէշերն ես, մարդու միւստեմ չես, պարէ փութարայի մը զաւակ թող թու սայէ՛ք խնայ:

—Աղէկ ամա, ա՛լ աս տարիքէս վերջը ելլալ կարգուիլը խնեթութիւն չէ՛ մի ես: Էլայէմին մասխարան եմ դահէր:

—Ինչո՞ւ ըլլաւ մասխարա, արեւդ սիրեմ, իրաւունք քանի՞ տարեկան ես:

—Էյ վաթսու մը չիկամ:

—Էյ ի՞նչ կ'ըլլայ եղբ, վաթսուն ըլլալով:

—Ֆիգի աղւոր աղջիկ մը գտնամ, կիւլի պէս, տասնըութ տարեկան:

—Էյ հի՛ իմի խիղճ կրնե՞ք քի ելլա՞մ այդ տարիւր աղջկան մը հետ կարգուիլ: Աստուծ չի՞ բարկանար:

—Ինչո՞ւ պիտի բարկանայ: Աստուծոյ տէ՛մ պան ըլլայ իսէ, հի՛ տէր պապան, սուրբ եկեղեցին, Պատրիարքարանը իղիկ կուտայ:

—Վազ անցիր, քուզում Սողոմէ տուտու, ուրիշ խօսքի նայիր:

—Ինչո՞ւ պիտի վազ տնջիր: Աղջիկ մը կը ճանչնամ. հայրը մեռած է. մօրն ալ երկու աշխարհ չեն տեսնար, զաւակը՝ միջնակ իրիկուն հասարակական բարա բանթայուն կարելով կէշնմիշ կ'ըլլան. քանի վրանին կը նայիմ սիրտս խշիկ խշիկ կուգայ:

—Էյ:

—Էյ, է՛յ, աղւոր, ծունի պէս ճերմակ, սեւ աչքեր, սեւ իւրկներ, պղզեղ տղիկ բերան մը, պօս, պօս, անուշ լեզու, տարիքը պղտիկ, աւուր հացի կարօտ, ետնի տանու հէ արքայութիւնը ծառողք չինած կ'ըլլա, Սամիկ աղա. եկուր չէ՛ մըսեր տէ՛ զաւակը ջոճուիլը սայիլէ՛ք որ տեսնայ:

—Սողոմէ տուտու, ինչ որ ալ ըսես պարագայ բան է. ես աս տարիքին մէջ ատ քեզադութիւնը խաղալ չեմ ընել, չիւնքի Աստուած ալ կը բարկանայ:

—Չալալը աղջիկ, զաւակը էօր-սիւղ, ես ալ հէմէն միւստէ տանիմ ըսի, ետնի իրեն ալ մօրն ալ ոտքերնին կէտնէն պիտի կրարէք. էօքսիւղ նէ՛րէ՛ տէ՛ կիւլմիշ կ'ըսեն:

—Ես ուրիշ բան մը մտածեցի:

—Ի՞նչ է նայիմ, Սամիկ աղա:

—Բանի որ այդ աստիճան խեղճ են, աւուր հացի կարօտ եւ աղէկ ալ աղ-ջիկ, բարի պտուղ...

—Բարի պտուղն ալ խօսք է:

—Մտիկ ըրէ, իմ ալ խեղճիս զգաւ, եկուր աս որդ աղջկանը տարիքին յարմար, ուղղուն, բարի պտուղ տղայ մը գտիր, ես հէմ ճէշէղը կը չինեմ, հէմ թրախօման կուտամ, հէմ ալ կնքահայր կ'ըլլամ:

(Սողոմէ տուտուն տեղէն ցատքելով Սամիկ աղային վիզը կը պլուրի). —Վո՛ւ Սամիկ աղա, արեւդ սիրեմ, ողջ եղիր. Աստուած մէկ օրդ հազար ընէ:

—Լաքին աս պայմանաւ որ, ես ալ հիւանդ ըլլամ իսէ ինծի հօքերնուն պէս պիտի խնամեն:

—Հէլպէթ տէ. հէմէն երթամ հէմ միւստէ տանիմ աղջկան, հէմ ալ աղէկ հէլալ սիւս ծծող տղայ մը գտնեմ:

—Կեցիր, չիմտիլէք աս չորս ոսկին ալ առ տէ՛ աղջկանը տուր, ասանկ օրե-րով թող խաչըր ընեն:

Ամիս մը վերջ օրիորդ Ջարուհին եւ Տիգրան աղային հարսնիքին հանդէսը կատարուեցաւ Սամիկ աղային տունը:

ՏԲԹ. ԶԵԼԱԿԱՆ

ՈՌՈՒՄ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵՒՆ

ԿԱԼԱՆԱԻՈՐ ԱՐԾԻԿԸ

Արգելադրոյցին մէջ քիչ մը ժամանակ արծիւի մը ներկայութիւնը վայելեցնիք. տախտակներու խոշոր արծիւներուն տեսակէն էր: Չեմ գիտեր ո՞վ բերել էր ատիկա հո՞ր, ուստիստ, վերաւորում: Բոլոր տաժանագարները զայն կը շրջապատէին. չէր կրնար թրու-նիլ, իր ալ թրու գետինը կախուէր էր. թաթեքէն մին խախտած էր: Դեռ կը յիշեմ ի՞նչ կատաղութիւնով շուրջը կը պտտոցնէր իր նայուածքները, հետա-քրքիրներուն բազմութիւնը կը զննէր. ինչպէս կը բանար իր ծայրը կլոր կը-տուցը, պատրաստ սուղի ծախելու իր կեանքը: Ու երբ ա՛լ անոք դարձե-ցան զայն շրջակէն ու ցրուեցան, կարն-ի կաղ, մէկ թաթով, առողջ թիւնի վրայ կոթնելով՝ մինչեւ արգելադրոյցի ծայրը գնաց, հոն անկիւն մը թաղուե-ցաւ, սեղմուած, ցիցերուն դիմացը, ձնո լման երեք ամիս կեցաւ, ու ամ-բողջ այս միջոցին անգամ մը իսկ իր անկիւնէն չէլաւ: Առաջները դանի տես-նալ կուզային, եւ շուն մը կը գրգռէին անոր դէմ: Կենդանի կատաղաբար արծիւին վրայ կը նետուէր, բայց յայտ-նի էր թէ անոր մօտենալու կը վախ-նար, բան մը որ կը զուարճացնէր բան-տարկեալները: «Ի՞նչ կատաղի անա-տուն, կ'ըսէին, ինքզինքը յարգել կու-տայ»:

Ետքերը շունը աւելի ուժով սկսաւ յարձակիլ անոր վրայ. վախը սնցաւ, ու երբոր արծիւին վրայ կը նետուէր, կը յաջողէր անոր հիւանդ թիւնէն խա-նել: Արծիւը եղունգներուն ու կտուցին ամբողջ ուժովը ինքզինքը կը պաշտպա-նէր. յետոյ, վրաւոր սարքարի մը պէս սեղ ու կատաղէ՛ շորէն անկիւնը կը քաշուէր ու խորունկ կը նայեր այն հետաքրքիրներուն որ եկեր էին զինքը զիտելու: Վերջապէս ա՛լ անոնց հանդը զիտելու:

Հպարտանք. մէկ կողմ ձգուեցաւ, մոռցուեցաւ: Սակայն ամէն օր իր ը-վը անպատճառ թարմ մսի կտորուանք-ներ ու կտորած պտուղի մը մէջ ալ քիչ մը շուր կը գտնուէր: Մէկը կար որ անով կը զբաղէր: Առաջները չէր ուզեր ուտել, եւ մինչեւ իսկ մէկ քա-նի օր ալ բերանը բան մը չէր ուտ. յե-տոյ հաւանեցաւ իր սնունդը աննել, բայց ո՛չ ձեռքերէ կամ դիտողներու ներկայութեանը: Կրցայ զինքը հետուէն մէկ երկու անգամ դիտել: Երբ մարդ չէր տեսնուէր ու ինքզինքը մինակ կը կարծէր, երբեմն որոշում կուտար ան-կիւնէն դուրս ելլել, եղալով ցիցերուն երկայնքը կ'երթար, հաղիւ իր տեղէն տասերկու ոտք հեռու, յետոյ ետ կը դառնար, նորէն կ'երթար, ճիշդ ու ճիշդ մարզանք կատարող մարդու մը պէս: Չի տեսնուէր պէս, բոլոր ու-ժովը ցատքերով կը կաղալով՝ ան-կիւնը կը վերադառնար, եւ զլուխը դէպ ի ետեւ, կտուցը բաց, փետու-ները ցցուած, կոխի կը պատրաստուէր: Ո՛ր եւ է գգուանք, շոյանք օգուտ չէր ընել զինքը հանդարտեցնելու: Մինակ ձեռքը, զարնը կը մտածէր, կը մարտէր այն մսի կտորը որ ձեռքով կ'երկնցը-նէի անոր, ու որչափ ատեն որ առջին կենայի, սէգորէն չար ու խորաթա-փանց նայուածքով մը աչքերուս մէջ կը նայէր:

Ոչ ոքի վտան, եւ ոչ մէկուն հետ մարտի, մենասէր ու անողորձ մա՛ն. ուսն կը սպասէր, այո՛, բայց յանկարծ օրին մէկը՝ երկու ամիսի չափ մոռ-ցումէ մը ետքը՝ որուն միջոցին մէկը հող չըրած անոր վրայ, կալանաւորնե-րուն միտքը ինկաւ թռչունը. կարծեա-մանքը մէկէն անոր վրայ գծալու խօսք մէկ ըրած էին, որոշուեցաւ ար-ծիւը թող տալ: Եթէ չարձակելիք, հողին պիտի ելլար, կ'ըսէին ոմանք:

—Գիտեմ, վրայ բերին ուրիշներ, աղա, վայրի թռչուն մը չէ՛ կարելի վարժեցնել բանի:

—Իսկ կ'ուզէ որ մեզի պէս չէ ա-նիկա, աւելցուց ուրիշ մը:

—Ինքզինքանին նայէ, անիկա թր-չուն է, մե՛նք, մե՛նք մարդ ենք:

—Արծիւը, բարեկամներս, անտա-նեւուն իշխանն է, ըսելով մէջ ին-կա Սթուարթով, որանկիւն ատենա-խօսը. բայց այս անգամ անոր պանշը կախող չեղաւ: Զառնեմ ետքը, երբ ձիւ աշխատութեան հրաւերին թմբուկները զարնուեցան, անոնցմէ մէկը յալիչ-տակեց առաւ արծիւը, ու ձեռքովը կտուցէն բռնեց, որովհետեւ քաջաբար ինքզինքը կը պաշտպանէր: Զուգափակէն դուրս հանեցին: Մենք ալ որովհէն վը-րայ ելանք. դասակը կաղժող տասերկու հոգիներն ալ հետաքրքրութեամբ կը սպասէին թէ թռչունը ո՞ր պիտի վը-թար: Տարօրինակ բան, ամենքն ալ ուրախ կ'երեւային, բայց չէր զիտցուէր ինչէ՛ն. կարծես թէ իրենք ալ նայն իսկ կ'երթային ազատութեան բաժին մը ստանալու:

—Ի՛նչ արկայ, իրեն բարեւ ընել կ'ուզեմ, բայց ինչ կատարի մը պէս կը խառնէ, պոռաց կենդանին ձեռքը բռնողը, խաղաղակամ նայուածքներ նե-տելով անոր վրայ:

—Թող տուր, Միթքա:

—Այո՛, աստանայ մըն է որ տուի:

մէջ ապրելու չի գար, ազատութիւն տուր անոր:

Ու որովհէն բարձրէն տախտակներն մէջ նետեցին արծիւը: Աննան վերջերս էր, ցուրտ եւ մութ կէս օրէ մը վերջը Մերկ տախտակներն մէջէն հողը կը սուլէր ու կը մոմար երկայն զեղանած ու չորի չոր խոտերուն մէջէն: Արծիւը չիտակ թռաւ. դնաց, հիւանդ թեւովը ձեռքովը օդը, ու կը փութար հասնիլ հոն, ուր մեր աչքերը ալ չպիտի զօրէին անոր հետեւիլ: Տաժանագարները կը տեսնէին անոր զլուխը որ կը ցցուէր խոտերուն մէջէն:

—Անգագային նայեցէք, խոհուն կը-պարանքով մը ըսաւ անոնցմէ մէկը:

—Ա՛լ դառնալիք չունի, վրայ բե-րաւ ուրիշ մը: Անգամ մը իսկ ետին չնայեցաւ, եղբայրներս, մինակ փախ-չիլը կը նայի կոր:

—Կեցի՛ր, ըսաւ երրորդ մը, կը կար ձե՛ս որ պիտի գայ քեզի շնորհակալ ը-լալու:

—Նայեցէք, ա՛լ չի տեսնուի կոր:

—Հող ի՞նչ պարագայ կը պտտէր կոր: Ծո՛ւտ, պոռացին ուղեկից զինուորները. Ու ամենքը մէկանց լո՛ւս իրենց աշխատութեանը սկսան:

ՏԱՍԹԱՅԷՎՄԻ

Տասթայէվսկի (Ֆետոր-Միխայլո-վիչ) 1818ին ծնաւ ու 1881ին մեռաւ:

Տասթայէվսկի իր առանձին տեղը ունի Կոկոլի, Թուրքեստանի ու Թուրք-մի, ուստի վիպասանութեան այս ամե-նէն մեծ վարպետներուն քով. բայց գոյնով անոնցմէ բոլորին կը տարբե-րի: Իր գրիչը գիտեմ սրտով մը սուր նշարակի մը պէս մարդկութեան խոշոր-վէրքերուն մէջ խոթեց, չափեց անոնց փութութեան աստիճանը: Տառագողնե-րուն ցաւերը՝ իրենց ամենէն տրտում ու ամենէն ցաւաւոր գոյներուն մէջ՝ պար-զեց ամենուն առաջը: Ինչո՞ւ. գոյց էր կեանքն ալ ամբողջ թշուառութիւն-ներու շարք մը ըլլալուն համար: 1849ին Սիպերիա զրկուեցաւ, որուն արգելա-դրոյցին հաւանութիւնները ինք անձամբ ճանչցաւ, եւ որոնցմէ այնքան ուժով կերպով գրեց իր Յէլ-Կոնստանտին-պոլիսի գրքին տողերը:

Էտկար Բոէի պէս, ակտուոր գզա-լախաբութիւններու ենթակայ էր. լուս-նոտութեան հարուածներու տակ միշտ ջախջախուեցաւ խորտակուեցաւ իր բա-րոյական ու ֆիզիքական առողջութիւ-նը: Ինչպէս վերը ըսինք, իր գործե-րուն նշանակաւ նկարագրին է մարդ-կային տառապանքներուն նկատմամբ զգացած խանդաղատանքը:

Իր նշանաւոր գործերուն մէկն ալ է Ոճէրս — Կոնստանտին:

Ա. ՄԱՍԿԱՆ

ԴԵՍ ՈՒ ԴԵՆ

Ճշգրտ, այն վախկոտ ու սնուցա-նող կենդանին, Աստուրայի պատու-հասն է: Արդէն քանի մը տարի առաջ այն երկրի աւերեց: Բայց էօր եւ իր աշակերտները միջոցային թունաւո-րուումով յաղողեցան այդ աւերման ա-ռաջը առնել, եւ միւս կողմէ ալ ա-հաղին գործարարներն հաստատուեցին ճաղարի պաճոյներ չինելով՝ անգլիա-կան հրապարակներու վրայ ծախելու:

համար: Բայց ի զո՞ւր. ճաղար մէջ մը որ գործի սկսի, տարօրինակ յամառու-թեամբ մը կը շարունակէ: Կ'ըսուի թէ հիմա նորէն Աստուրայի բնակիչներն ստակալի կերպով կը ներգաղթն ճաղարնե-րու ձեռքէն: Բայց ամենէն ցաւալի-սն է որ, այս անգամուսները ասի-ճաղարները չեն, ալ կործանիչ տեսա-մը: Յարձակողները կը պատկանին նոյն տեսակի մը, որ տարօրինակ կերպով զօրաւոր մարտողական կարողութիւն մը եւ վստակար բնազդներ ունի:

Չկայ բան մը որ կարենայ այս կեն-դանիները ջնջել: Ամենամեծ ցամառ-թեանց ատեն իսկ կը բազմանան ու կը վխտան, երբ անդին կոկոլի ու ուրա-ններ անօթութենէ ու ծարաւէ կը մե-նին: Հարաւային կողմերէն կուգան Անոնց արշաւանքին առաջը աննե-համար, ընդարձակ վանդակներ մը չ-նեցին, որ 1100 մղոն երկայնութիւն ունի: Իրաւ է որ այս վանդակները մեծ օգուտ ունեցաւ եւ ճամբայ ճաղարները ո՛չ այն վանդակներ կրնան անցնիլ ո՛չ ալ ետ դառնալ իր-րովին կը մեռնին: Ետոյ մը նախապի-րու մէջ այդ երկար վանդակներին հա-րաւային կողմը ձեպճերմակ եղած միլիոնաւոր ճաղարներու ոսկերթոյն է: Բայց այդ կենդանիներէն քանի մը հատ միշտ կը յաջողին անդին անցնիլ եւ այն ատեն շատ շուտ կը բազմանան, Մէկ խօսքով՝ Աստուրայի ճաղար մինչեւ հիմայ անաղթելի կ'երեւնայ:

—Թա՛նք ճաղար. ճաղարանի մը հա-մար Աստուրէս բէշաւ եւ հոն հանգի-տուել ու ծամիլ կարելի ըլլալը ապա-ցուցանելու լաւագոյն միջոցը ճաղար-նին պատերը ծամուած թղթէ չինելն է: Այս միջոցին այս բանը կը տեսնու-ի: Համարելի մէջ: Այս տարօրինակ նա-շարանը կը յիշեցնէ Թարթիս խաթման-պարանքը, որուն համար ժողովրդակա-նեց մը կ'ըսէ թէ թարմ կարագէ յի-ռած էր: Համարելի ճաղարանը, ա-ռանց նոյնքան ակտիւսիւս ըլլալու, իր հետաքրքրական բան անիկ վրայ մնար: Ե՛նքը մետաղէ չինուած է. բայց պատերը ծամուած թղթէ են եւ դիտելու անկեղծիլ խաւաքատէ: Երբ-քին պատերն ալ ծամուած թղթէ են, ինչպէս նաեւ կարասներուն մեծ ե-տը: Զա՛յի սրահը, որ երեսուն հիւր երկայնութիւն եւ վից մեթր լայնա-թիւն ունի, հարիւր յիսուն հոգի կրնայ պարունակել: Երեսնութեան այս եղան-կին զլխաւոր առաւելութիւններուն մէջ ալ կ'երեւնայ որ վերջին աստիճան ու-ժանութիւնն է:

ՕՐՈՒԱՆ ՇԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

Նիւ-Եորք, 27 դեկտեմբեր
Վենեցուէլայի մայրաքաղաքին մէջ Անգլիոյ դէմ մեծ ցոյց մը եղած է, այս ատիւ ներքին գործերու նախարար Տրի. Կաթլէլլօ յայտարարեց թէ վե-նեցուէլան միակի իրաւարարութեան մը պիտի հրապարակէ, իսկ անիկ դուրս դէ-րով պիտի դիմադրէ:

Բարիդ, 27 դեկտեմբեր
Լա Պրա՛ն օրագիրը կը հրատարակ-ցուցալ մը որ կը պարունակէ Արթի-գործին մէջ վտանգուած 104 անուննե-րը: Այս ցուցակը չինծու կը նկատուի:

—Մտիպուած եմ, քանի որ դանակը վրայ դրած էք...

—Հինգ հարիւր հազար ֆրանք պի-տի տա՞ք...

—Այո՛:

—Ե՛րբ:

—Վաղը, թէ որ կ'ուզէք:

—Աւելի աղէկ կ'ըլլար որ վիճայ անմիջապէս տայիք...

Ժա՛ք Լամպեր ուսները ցնցեց:

—Շատ աղէկ գիտէք որ, ըսաւ, սեղանաւորներէն, նոտարներէն ու փա-խանակիներէն զատ ոչ ոք հինգ հա-րիւր հազար ֆրանք կը պահէ իր զրա՛մ-արկին մէջ... Բայց խօսք կուտամ ձեզ որ...

—Հիմայ ալ կարգը իմա է ըսելու թէ այդ երաշխաւորութիւնը գահացեցի-չեբեւանք ինծի... Ըսաւ Մոփրոն ժող-տեղով:

—Ուրեմն ի՞նչ կ'ուզէք...

—Դորժմաթղթի մը վրայ երկու տող գիր եւ ձեր ստորագրութիւնը...

—Փոխանակադիր մը...

—Ո՛ր... ձեր սեղանաւորին վրայ եւ ի տեսութեան վճարելի մուրհակ մը...

Ստուգեցի որ Պ. Վիլքոթը Տիտի պատ-ժառանգ է անմիջապէս մէկ միլիոն ֆրանք

ԹԵՐԻԹՈՆ «ՀԱՅՐԵՆԻՔ»-Ի (64)

ԳՐԱԿԱՆ ՏՐ ՄՈՆԻՏՐԵՆ

ՏԻՏԱՆԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԻԹ

ՏԻՏԱՆԻ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ ՄԵԿԸ

«Դուք շատ գեղեցիկ օրինակ մը ցոյց տուիք ինծի եւ կ'ուզեմ անոր հե-տեւիլ, քանի որ բախտս այսօր դէմս կը հանէ անանկ նպատաւոր ատիւ մը, որուն նմանը մարդու մը կենանքին մէջ երկու անգամ չի պատահիր...

«Աստուծոյ զորք յանդուգն ներշնչու մի մը շնորհիւ կրցաւ մէկ օրուան մէջ հարստանալ: — Համոզուած եմ որ հա-րժատանութիւն ի վեր պարկեշտ ապրած էք: — Ես ալ կ'ուզեմ պարկեշտ ըլլալ, բայց պարկեշտ ըլլալու համար պէտք է որ անկախ դրամագլուխի մը ապահով հասցիք վայելեմ...: — Այդ դրամա-դուլը դուք պիտի տաք ինծի...

«Դոյններն չեն տես, սիրելի նաւա-

Այն երեսները որոնց անունները
հայտնաբերված են վատաբանական
բանաբանական օրագրերի դեմ:

«ՀԱՅԵՐԱՆԵՐ»-Ի ՕՐԱՑՈՒՆՔԸ

1895

Կիրակի 17 հեկտեմբեր (Հ. Տ.)
29 (Ն. Տ.)
Տ. Ք. 2. 10-11-12. 1343
Ք. 1-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043-1044-1045-1046-1047-1048-1049-1050-1051-1052-1053-1054-1055-1056-1057-1058-1059-1060-1061-1062-1063-1064-1065-1066-1067-1068-1069-1070-1071-1072-1073-1074-1075-1076-1077-1078-1079-1080-1081-1082-1083-1084-1085-1086-1087-1088-1089-1090-1091-1092-1093-1094-1095-1096-1097-1098-1099-1100-1101-1102-1103-1104-1105-1106-1107-1108-1109-1110-1111-1112-1113-1114-1115-1116-1117-1118-1119-1120-1121-1122-1123-1124-1125-1126-1127-1128-1129-1130-1131-1132-1133-1134-1135-1136-1137-1138-1139-1140-1141-1142-1143-1144-1145-1146-1147-1148-1149-1150-1151-1152-1153-1154-1155-1156-1157-1158-1159-1160-1161-1162-1163-1164-1165-1166-1167-1168-1169-1170-1171-1172-1173-1174-1175-1176-1177-1178-1179-1180-1181-1182-1183-1184-1185-1186-1187-1188-1189-1190-1191-1192-1193-1194-1195-1196-1197-1198-1199-1200-1201-1202-1203-1204-1205-1206-1207-1208-1209-1210-1211-1212-1213-1214-1215-1216-1217-1218-1219-1220-1221-1222-1223-1224-1225-1226-1227-1228-1229-1230-1231-1232-1233-1234-1235-1236-1237-1238-1239-1240-1241-1242-1243-1244-1245-1246-1247-1248-1249-1250-1251-1252-1253-1254-1255-1256-1257-1258-1259-1260-1261-1262-1263-1264-1265-1266-1267-1268-1269-1270-1271-1272-1273-1274-1275-1276-1277-1278-1279-1280-1281-1282-1283-1284-1285-1286-1287-1288-1289-1290-1291-1292-1293-1294-1295-1296-1297-1298-1299-1300-1301-1302-1303-1304-1305-1306-1307-1308-1309-1310-1311-1312-1313-1314-1315-1316-1317-1318-1319-1320-1321-1322-1323-1324-1325-1326-1327-1328-1329-1330-1331-1332-1333-1334-1335-1336-1337-1338-1339-1340-1341-1342-1343-1344-1345-1346-1347-1348-1349-1350-1351-1352-1353-1354-1355-1356-1357-1358-1359-1360-1361-1362-1363-1364-1365-1366-1367-1368-1369-1370-1371-1372-1373-1374-1375-1376-1377-1378-1379-1380-1381-1382-1383-1384-1385-1386-1387-1388-1389-1390-1391-1392-1393-1394-1395-1396-1397-1398-1399-1400-1401-1402-1403-1404-1405-1406-1407-1408-1409-1410-1411-1412-1413-1414-1415-1416-1417-1418-1419-1420-1421-1422-1423-1424-1425-1426-1427-1428-1429-1430-1431-1432-1433-1434-1435-1436-1437-1438-1439-1440-1441-1442-1443-1444-1445-1446-1447-1448-1449-1450-1451-1452-1453-1454-1455-1456-1457-1458-1459-1460-1461-1462-1463-1464-1465-1466-1467-1468-1469-1470-1471-1472-1473-1474-1475-1476-1477-1478-1479-1480-1481-1482-1483-1484-1485-1486-1487-1488-1489-1490-1491-1492-1493-1494-1495-1496-1497-1498-1499-1500-1501-1502-1503-1504-1505-1506-1507-1508-1509-1510-1511-1512-1513-1514-1515-1516-1517-1518-1519-1520-1521-1522-1523-1524-1525-1526-1527-1528-1529-1530-1531-1532-1533-1534-1535-1536-1537-1538-1539-1540-1541-1542-1543-1544-1545-1546-1547-1548-1549-1550-1551-1552-1553-1554-1555-1556-1557-1558-1559-1560-1561-1562-1563-1564-1565-1566-1567-1568-1569-1570-1571-1572-1573-1574-1575-1576-1577-1578-1579-1580-1581-1582-1583-1584-1585-1586-1587-1588-1589-1590-1591-1592-1593-1594-1595-1596-1597-1598-1599-1600-1601-1602-1603-1604-1605-1606-1607-1608-1609-1610-1611-1612-1613-1614-1615-1616-1617-1618-1619-1620-1621-1622-1623-1624-1625-1626-1627-1628-1629-1630-1631-1632-1633-1634-1635-1636-1637-1638-1639-1640-1641-1642-1643-1644-1645-1646-1647-1648-1649-1650-1651-1652-1653-1654-1655-1656-1657-1658-1659-1660-1661-1662-1663-1664-1665-1666-1667-1668-1669-1670-1671-1672-1673-1674-1675-1676-1677-1678-1679-1680-1681-1682-1683-1684-1685-1686-1687-1688-1689-1690-1691-1692-1693-1694-1695-1696-1697-1698-1699-1700-1701-1702-1703-1704-1705-1706-1707-1708-1709-1710-1711-1712-1713-1714-1715-1716-1717-1718-1719-1720-1721-1722-1723-1724-1725-1726-1727-1728-1729-1730-1731-1732-1733-1734-1735-1736-1737-1738-1739-1740-1741-1742-1743-1744-1745-1746-1747-1748-1749-1750-1751-1752-1753-1754-1755-1756-1757-1758-1759-1760-1761-1762-1763-1764-1765-1766-1767-1768-1769-1770-1771-1772-1773-1774-1775-1776-1777-1778-1779-1780-1781-1782-1783-1784-1785-1786-1787-1788-1789-1790-1791-1792-1793-1794-1795-1796-1797-1798-1799-1800-1801-1802-1803-1804-1805-1806-1807-1808-1809-1810-1811-1812-1813-1814-1815-1816-1817-1818-1819-1820-1821-1822-1823-1824-1825-1826-1827-1828-1829-1830-1831-1832-1833-1834-1835-1836-1837-1838-1839-1840-1841-1842-1843-1844-1845-1846-1847-1848-1849-1850-1851-1852-1853-1854-1855-1856-1857-1858-1859-1860-1861-1862-1863-1864-1865-1866-1867-1868-1869-1870-1871-1872-1873-1874-1875-1876-1877-1878-1879-1880-1881-1882-1883-1884-1885-1886-1887-1888-1889-1890-1891-1892-1893-1894-1895-1896-1897-1898-1899-1900-1901-1902-1903-1904-1905-1906-1907-1908-1909-1910-1911-1912-1913-1914-1915-1916-1917-1918-1919-1920-1921-1922-1923-1924-1925-1926-1927-1928-1929-1930-1931-1932-1933-1934-1935-1936-1937-1938-1939-1940-1941-1942-1943-1944-1945-1946-1947-1948-1949-1950-1951-1952-1953-1954-1955-1956-1957-1958-1959-1960-1961-1962-1963-1964-1965-1966-1967-1968-1969-1970-1971-1972-1973-1974-1975-1976-1977-1978-1979-1980-1981-1982-1983-1984-1985-1986-1987-1988-1989-1990-1991-1992-1993-1994-1995-1996-1997-1998-1999-2000-2001-2002-2003-2004-2005-2006-2007-2008-2009-2010-2011-2012-2013-2014-2015-2016-2017-2018-2019-2020-2021-2022-2023-2024-2025-2026-2027-2028-2029-2030-2031-2032-2033-2034-2035-2036-2037-2038-2039-2040-2041-2042-2043-2044-2045-2046-2047-2048-2049-2050-2051-2052-2053-2054-2055-2056-2057-2058-2059-2060-2061-2062-2063-2064-2065-2066-2067-2068-2069-2070-2071-2072-2073-2074-2075-2076-2077-2078-2079-2080-2081-2082-2083-2084-2085-2086-2087-2088-2089-2090-2091-2092-2093-2094-2095-2096-2097-2098-2099-2100-2101-2102-2103-2104-2105-2106-2107-2108-2109-2110-2111-2112-2113-2114-2115-2116-2117-2118-2119-2120-2121-2122-2123-2124-2125-2126-2127-2128-2129-2130-2131-2132-2133-2134-2135-2136-2137-2138-2139-2140-2141-2142-2143-2144-2145-2146-2147-2148-2149-2150-2151-2152-2153-2154-2155-2156-2157-2158-2159-2160-2161-2162-2163-2164-2165-2166-2167-2168-2169-2170-2171-2172-2173-2174-2175-2176-2177-2178-2179-2180-2181-2182-2183-2184-2185-2186-2187-2188-2189-2190-2191-2192-2193-2194-2195-2196-2197-2198-2199-2200-2201-2202-2203-2204-2205-2206-2207-2208-2209-2210-2211-2212-2213-2214-2215-2216-2217-2218-2219-2220-2221-2222-2223-2224-2225-2226-2227-2228-2229-2230-2231-2232-2233-2234-2235-2236-2237-2238-2239-2240-2241-2242-2243-2244-2245-2246-2247-2248-2249-2250-2251-2252-2253-2254-2255-2256-2257-2258-2259-2260-2261-2262-2263-2264-2265-2266-2267-2268-2269-2270-2271-2272-2273-2274-2275-2276-2277-2278-2279-2280-2281-2282-2283-2284-2285-2286-2287-2288-2289-2290-2291-2292-2293-2294-2295-2296-2297-2298-2299-2300-2301-2302-2303-2304-2305-2306-2307-2308-2309-2310-2311-2312-2313-2314-2315-2316-2317-2318-2319-2320-2321-2322-2323-2324-2325-2326-2327-2328-2329-2330-2331-2332-2333-2334-2335-2336-2337-2338-2339-2340-2341-2342-2343-2344-2345-2346-2347-2348-2349-2350-2351-2352-2353-2354-2355-2356-2357-2358-2359-2360-2361-2362-2363-2364-2365-2366-2367-2368-2369-2370-2371-2372-2373-2374-2375-2376-2377-2378-2379-2380-2381-2382-2383-2384-2385-2386-2387-2388-2389-2390-2391-2392-2393-2394-2395-2396-2397-2398-2399-2400-2401-2402-2403-2404-2405-2406-2407-2408-2409-2410-2411-2412-2413-2414-2415-2416-2417-2418-2419-2420-2421-2422-2423-2424-2425-2426-2427-2428-2429-2430-2431-2432-2433-2434-2435-2436-2437-2438-2439-2440-2441-2442-2443-2444-2445-2446-2447-2448-2449-2450-2451-2452-2453-2454-2455-2456-2457-2458-2459-2460-2461-2462-2463-2464-2465-2466-2467-2468-2469-2470-2471-2472-2473-2474-2475-2476-2477-2478-2479-2480-2481-2482-2483-2484-2485-2486-2487-2488-2489-2490-2491-2492-2493-2494-2495-2496-2497-2498-2499-2500-2501-2502-2503-2504-2505-2506-2507-2508-2509-2510-2511-2512-2513-2514-2515-2516-2517-2518-2519-2520-2521-2522-2523-2524-2525-2526-2527-2528-2529-2530-2531-2532-2533-2534-2535-2536-2537-2538-2539-2540-2541-2542-2543-2544-2545-2546-2547-2548-2549-2550-2551-2552-2553-2554-2555-2556-2557-2558-2559-2560-2561-2562-2563-2564-2565-2566-2567-2568-2569-2570-2571-2572-2573-2574-2575-2576-2577-2578-2579-2580-2581-2582-2583-2584-2585-2586-2587-2588-2589-2590-2591-2592-2593-2594-2595-2596-2597-2598-2599-2600-2601-2602-2603-2604-2605-2606-2607-2608-2609-2610-2611-2612-2613-2614-2615-2616-2617-2618-2619-2620-2621-2622-2623-2624-2625-2626-2627-2628-2629-2630-2631-2632-2633

11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533